

До поразки в Другій світовій війні всеохоплююча система тенноїстської пропаганди, як говорилося вище, впроваджувала в свідомість народу образ імператора – «живого бога». У вересні 1956 р. журнал «Тісей» опублікував підсумки дослідження громадської думки, згідно з якими імператора вважали «камі» 33% опитаних, представляли істотою, що володіє надприродними якостями, – 48%, звичайною людиною, але подібним главі сім'ї імператор був в очах 12%, а на думку 8% опитаних, він був звичайною людиною. У 1985 р. відповіді на аналогічні питання розподілялися так: імператор – «камі» – 2%; надприродна істота – 19%, подібний главі сім'ї – 33%, звичайна людина – 46% [3]. Порівняння цих двох опитувань свідчать про значний стрибок в масовій свідомості – 79% опитаних у 1985 р. вважали імператора простою людиною, тоді як в 1956 р. 81% опитаних приписували імператору надприродні можливості.

У наш час діючим імператором Японії є Акіхіто, що цього року відзначив 30-ліття перебування на престолі, і висловив побажання піти у відставку в зв'язку з похилим віком. Хоча за законом відречення від престолу не передбачуване, адже діюче законодавство вимагає від монарха виконувати свої обов'язки пожиттєво, проте на цей рахунок був прийнятий закон разової дії, який дозволить імператору передати свої зобов'язання спадкоємцю. Прохання імператора передчасно залишити свій пост було виконане в порядку виключення. Під час недавнього опитування, проведеного агентством Кьодо, більше 85% респондентів висловилися на користь легалізації зречення. Старший син Акіхіто – 59-річний наслідний принц Нарухіто – стане новим імператором Японії [4].

Дана система культових уявлень японського етносу, а саме культ імператора, піднімає самосвідомість японців, і хоча на сьогоднішній день імператор в основному відіграє лише церемоніальну роль у державній системі, проте його значення в суспільному і духовному житті Японії, як і раніше, залишається незмінним. Це обумовлено відношенням японського народу до імператорської династії як до особливого елементу їх культурної спадщини, що відрізняє їх від інших народів і формує унікальну систему державності.

Список використаної літератури:

1. Рубель В. А. Історія середньовічного сходу : курс лекцій / В. А. Рубель. – К., 1997. – 464 с.
2. Васильев Л. С. История религий Востока : учеб. пособие для вузов по спец. «История» / Л. С. Васильев. – М. : «Высшая школа», 1983. – 368 с.
3. Сила-Новицкая Т. Г. Культ императора в Японии: мифы, история, доктрины, политика : монография / Т. Г. Сила-Новицкая. – М. : Наука, 1990. – 206 с.
4. Імператор Японії Акіхіто офіційно зречеться престолу в 2019. Українські новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukranews.com/ua/news/533323-imperator-yaponii-akikhito-oficijno-zrechetsya-prestolu-v-2019>.

Науковий керівник: к.і.н. доцент Іржавська А. П.

В.І. Сватко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ВЕРСАЛЬСЬКИЙ МИРНИЙ ДОГОВІР З НІМЕЧЧИНОЮ 28 ЧЕРВНЯ 1919 РОКУ

Завершення **Першої світової війни** або Великої Війни (як її тоді називали) повинно було вирішити всі проблеми, покласти кінець всім війнам. Проте Перша світова війна тільки викликала ще більше проблем і протиріч. Перед державами Антанти постало питання про облаштування повоєнного світу. І саме Версальський договір став, одним із тих документом, який мав вирішити ці проблеми.

28 червня 1919 р. у Зеркальному залі Версальського палацу німецька делегація на чолі з міністром іноземних справ Г. Мюллером і міністром юстиції І. Беллом підписали мирний договір з представниками країн-переможців. В черговий раз проявили добре знання історії організатори конференції, які приурочили підписання мирного договору з Німеччиною до 5 річниці сараєвського вбивства, яке і стало приводом для початку Першої світової війни.

Договір набув чинності 10 січня 1920 р. після ратифікації його Німеччиною й чотирма союзними державами – Великою Британією, Францією, Італією, Японією [1, 26].

Версальський мирний договір являв собою звід 440 статей, які в свою чергу були поділені на 15 розділів. Саме частина I (Статут Ліги Націй) і частина XII («Праця» – про створення Ліги Націй Міжнародній організації праці в меті досягнення «соціальної справедливості») ввійшли у всі інші мирні договори. За умовами Версальського договору Франція повернула собі Ельзас-Лотарингію; округи Ейпен, Мальмеді й Морене передавалися Бельгії; Північний Шлезвіг – Данії. У цих округах було проведено плебісцит.

Місто Данциг (Гданськ) отримало статус «вільного міста» під управлінням Ліги Націй. Територія на лівому березі Рейну до 50 км вглиб стала демілітаризованою зоною, на якій заборонялося мати військові бази і контингенти військ. Саарський басейн переходив у повну й необмежену власність Франції, а сама область упродовж 15 років передавалася під управління Ліги Націй. Таким чином, у Німеччини було анексовано значну територію і дванадцятку частину населення [2, 62].

Версальський договір позбавляв Німеччину всіх колоній і сфер впливу за межами країни. Передбачалося її роззброєння, а кількісний склад німецької армії, що формувалася на основі вільного найму, мав складати не більш ніж 100 тис. чоловік. Різно обмежувався німецький військово-морський флот, заборонялося мати підводні човни.

Такі ж обмеження стосувалися і військової авіації. Німеччина позбавлялася права ввозити будь-яку сировину, придатну для виготовлення зброї. Країна оголошувалася відповідальною за розв'язання світової війни й завдані нею збитки. Це створювало законну основу для накладення на Німеччину репарацій для відшкодування усіх втрат, завданих союзникам (це фіксувалося в 231 статті). В статті 80 містилась категорична заборона аншлюса – об'єднання Німеччини з Австрією в будь-якій формі, починаючи з митного союзу. Ріки Ельба, Одер, Німан і Дунай, а також Кільський канал оголошувалися вільними для міжнародного судноплавства. Німеччина тим самим ставала свого роду «відкритою територією» [2, 65].

Щоб гарантувати виконання договору, передбачалася окупація військами союзників території на захід від Рейну терміном від 5 до 15 років. Веймарська республіка згідно з договором визнавала незалежність усіх територій, що входили до складу колишньої Російської імперії на 1 серпня 1914 р. Вона змушена була відмовитися від Брест-Литовського та інших договорів і угод, укладених з нею радянським урядом, визнавала всі договори й угоди, які союзні держави підписали з державами, що утворилися на території колишньої Російської імперії.

Версальський договір у спеціальному розділі передбачав створення Міжнародного бюро праці при Лізі Націй. Ця важлива організація покликана була реалізувати принципи співробітництва між робітничим класом та власниками підприємств у справі врегулювання виробництва, зарплати й соціальних гарантій. Бюро співпрацювало з Амстердамським Інтернаціоналом профспілок і виконувало важливі інформаційні функції [3, 73].

Версальський мирний договір заклав фундамент для післявоєнної системи мирного врегулювання. Він втілює різні принципи й підходи до вирішення міжнародних проблем великими світовими державами, які стали переможцями у війні. Договір зафіксував післявоєнну розстановку сил у світі. Природно, що здобутки держав-переможниць і їхні позиції, визначені у 1919 р., не могли залишатися незмінними. Рівновага, зафіксована в післявоєнних договорах, підірвалася як незадоволеними інтересами багатьох держав, так і національною образою переможених, котрі мріяли про зміни, а то й про реванш.

Список використаних джерел та літератури:

1. Мицик Л. М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007) / Л. М. Мицик, Ю. В. Кузьменко. – К. : Академ видав, 2008. – 544 с.
2. Горохов В. Н. История международных отношений 1918–1939 гг. / В. Н. Горохов. – М. : Изд-во МГУ, 2004. – 285 с.
3. Величко П. Пограбування Німеччини: Версальський договір / П. Величко. – Х.: Державне видавництво України, 1930. – 123 с.

Науковий керівник: к.і.н., доцент Овчаренко О. І.